

Mittuniversitetet

Revisionsrapport – Rutiner och intern styrning och kontroll 2018

Som ett led i granskningen av årsredovisningen med syfte att göra uttalandet om denna, har Riksrevisionen även granskat vissa delar av den interna styrningen och kontrollen som bedömts vara relevant för revisionen. Vår granskning av den interna styrningen och kontrollen syftar inte till att uttrycka en åsikt om effektiviteten i myndighetens interna styrning och kontroll utan har till syfte att kunna utforma ändamålsenliga revisionsåtgärder. Vår granskning i detta syfte har omfattat rutinerna för Mittuniversitetets ägarstyrning av det helägda MIUN Holding AB med dotterbolag.

De punkter som framgår i revisionsrapporten är sådana iakttagelser som vi har identifierat och som Riksrevisionen vill fästa ledningens uppmärksamhet på.

Riksrevisionen önskar information senast 2019-02-28 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Sammanfattning - Mittuniversitet behöver förbättra sin ägarstyrning av MIUN Holding AB med dotterbolag

Regeringen gav 2012 Mittuniversitetet tillstånd att bilda och förvalta ägandet av ett holdingbolag¹ – MIUN Holding AB. En viktig del i detta uppdrag är att Mittuniversitet har en ägarstyrning som ser till att verksamheten i MIUN Holding AB bedrivs i enlighet med de krav och mål som riksdag och regering bestämt. Riksrevisionen har därför granskat Mittuniversitetets ägarstyrning av MIUN Holding AB med dotterbolag. I sammanhanget kan noteras att Riksrevisionen inte är revisor i MIUN Holding AB med dotterbolag.

---

¹ 2012-02-23 U2011/6746/UH

I granskningen har vi noterat:

1. risk för att MIUN Holding AB med dotterbolag bedriver verksamhet som inte har stöd i regeringens riktlinjer eller MIUN Holding ABs bolagsordning
2. att MIUN Holding AB inte formellt har samrått med Mittuniversitetets styrelse inför aktieförvärv
3. att ägardirektivet inte är formellt bindande för MIUN Holding AB
4. att Mittuniversitet inte har redovisat MIUN Holding ABs årliga redovisning till Utbildningsdepartementet korrekt.

Vår sammanfattande bedömning av ovanstående brister är att Mittuniversitetets ägarstyrning inte fungerar tillfredsställande. Mittuniversitetet rekommenderas därför att införa en mer aktiv och professionell ägarstyrning och därmed öka förutsättningarna för att uppfylla statens ägarpolicy.²

1. Risk för att MIUN Holding AB med dotterbolag bedriver verksamhet som inte har stöd i regeringens riktlinjer eller MIUN Holding ABs bolagsordning

Regeringen medgav i beslut 2012 att Mittuniversitetet fick bilda ett holdingbolag knutet till lärosätet.

I bilaga 1 ”Regeringens riktlinjer för utövande av statens äganderätt i vissa bolag som förvaltas av universitet och högskolor” framgår bland annat följande om föremålet för bolagens verksamhet:

- ”Bolagen ska bedriva forsknings- och utvecklingsarbete för kommersiell exploatering av projekt och kunskaper framtagna eller uppkomna inom ramen för verksamheten vid lärosätet.”
- ”Bolagen ska även kunna förmedla sådan uppdragsutbildning som avses i förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor.”
- För hel- eller delägda bolag framgår att ”En grundläggande förutsättning är att verksamheten är lönsam och ger avkastning på insatt kapital.”

---

² Statens ägarpolicy och riktlinjer för bolag med statligt ägande 2017

I bilaga 2 framgår bolagsordningen för MIUN Holding AB. Föremålet för verksamheten är:

- ”att bedriva forsknings- och utvecklingsarbete (FOU) för kommersiell exploatering av projekt och kunskaper framtagna eller uppkomna inom ramen för verksamheten vid Mittuniversitetet, att förmedla uppdragsutbildning”.

Ägardirektivet för MIUN Holding AB, antaget av Mittuniversitetets styrelse i december 2017, innehåller enligt vår bedömning direktiv som inte är i överensstämmelse med regeringens riktlinjer och MIUN Holding ABs bolagsordning. Detta innebär risk för att MIUN Holding AB med dotterbolag bedriver verksamhet i strid med vad regering och riksdag beslutat.

I avsnitt 2 Affärsidé i ägardirektivet framgår att MIUN Holding AB ska ”direkt eller via dotterbolag, vara delägare i icke-kommersiella företag av betydelse för regional utveckling”.

Detta saknar stöd i två avseenden:

1. dels för att bedriva icke-kommersiell verksamhet eftersom verksamheten ska vara lönsam och ge avkastning på insatt kapital och
2. dels för ändamålet regional utveckling eftersom bolagen inte har detta som självständigt syfte.

Rekommendation – Anpassa ägardirektivet

För att säkerställa att enbart av regering och riksdag beslutad verksamhet sker bör Mittuniversitetet anpassa ägardirektiven till regeringens riktlinjer och den av regeringen beslutade bolagsordningen för MIUN Holding AB.

2. MIUN Holding AB har inte formellt samrått med Mittuniversitetets styrelse inför aktieförvärv

MIUN Holding AB förvärvade 2018 aktiemajoriteten i Peak Region AB genom att som ny delägare överta 55 procent av aktierna för 330 000 kronor. Övriga delägare är Samling Näringslivet Jämtlands Län ek Förening, Region Jämtland Härjedalen, Östersunds Kommun, Krokoms Kommun och Åre Kommun.

Enligt ägardirektivet ska samråd ske vid större förvärv vilket detta förvärv bedöms vara. Bolagets omsättning var 2017 15,4 Mnkr. Formellt samråd har inte skett.

Rekommendation – Mittuniversitet bör ställa krav på formellt samråd

Vi rekommenderar att Mittuniversitetet ser till att MIUN Holding AB alltid samråder vid väsentliga transaktioner som exempelvis förvärv. Detta i syfte att säkerställa att verksamheten i holdingbolaget sker i enlighet med ägardirektiv, regeringens riktlinjer och MIUN Holding ABs bolagsordning.

3. Ägardirektivet är inte formellt bindande för MIUN Holding AB

Att ägardirektivet inte är formellt fastställt på bolagsstämman 2018-04-10 kan innebära försämrade möjligheter till ansvarsutkrävande av bolaget och dess ledning. Det är endast bolagsstämman som högsta bolagsorgan som kan ge bindande direktiv. Direktivrätten innebär att styrelsen och verkställande direktören ska följa direktiv som beslutas av stämman, förutsatt att dessa inte strider mot lag, bolagsordning eller bolagets intressen i övrigt.³

Rekommendation – Se till att ägardirektivet är formellt fastställt

Vi rekommenderar att Mittuniversitetet ser till att ägardirektivet alltid formellt fastställs på bolagsstämman. Det blir då bindande för bolaget och dess ledning.

4. Mittuniversitet har inte redovisat MIUN Holding ABs årliga redovisning till Utbildningsdepartementet korrekt

Mittuniversitetet ska enligt tidigare nämnt regeringsbeslut 2012 årligen till Utbildningsdepartementet redovisa MIUN Holding ABs verksamhet. Redovisningen har för 2016 och 2017 inte lämnats av Mittuniversitetet. Redovisningen har istället felaktigt lämnats av MIUN Holding AB genom verkställande direktören för bolaget.

Rekommendation – se till att redovisningen beslutas och lämnas av Mittuniversitetets styrelse

I egenskap av ägarförvaltare och i enlighet med regeringens beslut ska Mittuniversitetet lämna redovisningen till Utbildningsdepartementet. För att säkerställa att redovisningen speglar Mittuniversitetets uppfattning om verksamheten bör den även beslutas av Mittuniversitetets styrelse.

---

³ Se Sten Andersson m.fl. Aktiebolagslagen – en kommentar, 7 kap 1 § ABL [Zeteo, Norstedts juridik].

5. Mittuniversitetet behöver förbättra sin ägarstyrning

Enligt statens ägarpolicy skall ägarstyrningen vara aktiv och professionell. Verksamheten ska styras genom mål som följs upp och utvärderas. Innovationsstödsutredningen (SOU 2012:41 s. 35) betonade att holdingbolagen ska vara ett verktyg i lärosätets innovationsverksamhet.

Detta förutsätter en aktiv ägarstyrning och systematisk uppföljning. Mittuniversitetets operativa ägarstyrning har hittills skett genom att prorektor varit verkställande direktör i bolagen och att dekanerna suttit i MIUN Holding ABs styrelse.

Att prorektor varit verkställande direktör i bolagen innebär en risk för intressekonflikt. I funktionen som prorektor ingår ett ansvar att tillvarata Mittuniversitetets intressen medan funktionen som verkställande direktör istället innebär att tillvarata bolagets intressen (jfr 8 kap 36 § aktiebolagslagen). Av regeringens riktlinjer framgår att en representant från lärosätet bör ingå i styrelsen.

På ledningsnivå inom Mittuniversitetet har inte bolagsverksamheten systematiskt följts upp. En systematisk uppföljning innebär exempelvis ekonomiska uppföljningar, möten med formella protokoll, delegationsbeslut utöver bolagsordningen och ägardirektivet.

Rekommendation – inrätta en ägarstyrningsfunktion och formalisera ägarstyrningen

Vi rekommenderar Mittuniversitetet att förbättra sin operativa ägarstyrning genom att:

- inrätta en ägarstyrningsfunktion, skild från bolagen, som aktivt och löpande följer upp och utvärderar att verksamheten bedrivs i enlighet med uppställda mål och regeringens riktlinjer med mera
- formalisera den operativa ägarstyrningen med delegationsbeslut och formella protokoll etcetera.

Ansvarig revisor Lars Nordstrand har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Lisa Boettge har varit föredragande.

Lars Nordstrand

Lisa Boettge

Kopia för kännedom:

Regeringen

Utbildningsdepartementet

Finansdepartementet, budgetavdelningen